

Datum van inontvangstneming : 22/10/2025

Zaak C-657/25* [Petikov]ⁱ

**Samenvatting van de verwijzingsbeslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1,
van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie**

Datum van ontvangst:

12 september 2025

Verwijzende rechter:

Apelativen sad – Plovdiv (Bulgarije)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

1 september 2025

Appellant in hoger beroep:

Apelativna prokuratura – Plovdiv

Geïntimeerde in hoger beroep:

PL

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

Strafzaak in hoger beroep tegen het vonnis waarbij de betrokkene is vrijgesproken van een strafbaar feit bestaande in een overtreding van de douanewetgeving, namelijk gekwalificeerde smokkel, en hem krachtens de Zakon za mitnitsite (douanewet) een bestuurlijke sanctie is opgelegd voor [de bestuursrechtelijke overtreding van / het strafrechtelijke delict van] douanesmokkel.

Aard en voorwerp van het verzoek om een prejudiciële beslissing

Verzoek om een prejudiciële beslissing over de uitlegging van de artikelen 42, 69, 70, 74 en 83 van verordening (EU) nr. 952/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 9 oktober 2013 tot vaststelling van het douanewetboek van de Unie, gelezen in samenhang met artikel 49 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie

* Procestaal: Bulgaars.

ⁱ Dit is een fictieve naam, die niet overeenkomt met de werkelijke naam van enige partij in de procedure.

Prejudiciële vragen

1. Is verordening (EU) nr. 952/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 9 oktober 2013 tot vaststelling van het douanewetboek van de Unie van toepassing op overtredingen van de douanewetgeving die volgens het nationale recht strafbare feiten vormen, in het bijzonder op het gebied van sancties in verband met de smokkel van goederen, welke smokkel afhankelijk van de waarde en de wijze waarop deze waarde wordt bepaald [volgens het douanewetboek op basis van de overeenkomstig de artikelen 70 en 74 van de verordening vastgestelde douanewaarde bij invoer of, overeenkomstig de rechtspraak over de toepassing van artikel 242, lid 1, onder e), van de Nakazatelen kodeks (wetboek van strafrecht), op basis van de marktprijzen die door een deskundigenrapport worden vastgesteld] een bestuursrechtelijke overtreding in de zin van artikel 233 van de douanewet of een strafbaar feit in de zin van artikel 242, lid 1, onder e), van het wetboek van strafrecht kan vormen?

2. Is het op grond van artikel 83, lid 3, en artikel 69 van verordening (EU) nr. 952/2013 van het Europees Parlement en de Raad toegestaan om de waarde van goederen, die het voorwerp van een overtreding van de douanewetgeving zijn, aan de hand van andere criteria dan die van de artikelen 70 en 74 van de verordening te bepalen en is in dit verband een nationale regeling, zoals artikel 242, lid 1, onder e), van het wetboek van strafrecht toelaatbaar die als bestanddeel van het strafbare feit van gekwalificeerde smokkel het criterium „grote waarde” als enig onderscheidend criterium tussen de bestuursrechtelijke overtreding in de zin van artikel 233, lid 1, van de douanewet, waarvoor een geldboete ter hoogte van een percentage van de douanewaarde van de goederen, die op basis van de in de artikelen 70 en 74 verordening bedoelde methoden wordt vastgesteld, bij de invoer kan worden opgelegd, en het strafbare feit in de zin van artikel 242, lid 1, onder e), van het wetboek van strafrecht, waarvoor een vrijheidsstraf en een geldboete kan worden opgelegd, bevat, waarbij er voor dit criterium („grote waarde”) geen definitie in de wet bestaat en de betekenis ervan in het uitleggingsarrest nr. 1 van de Varhoven kasatsionen sad (hoogste rechter in burgerlijke en strafzaken) van 30 oktober 1998 in zaak nr. 1/98 van de algemene vergadering van de strafkamer (OSNK) is vastgelegd, waaruit volgt dat „grote waarde” inhoudt dat de geldwaarde van het voorwerp van een strafbaar feit zeventig keer hoger is dan het nationale minimumloon, waarbij de vaststelling van de geldwaarde in marktprijzen niet op normatieve of andere objectieve maatstaven berust, maar door een deskundige plaatsvindt, en wordt daardoor het recht van de verdachte op een doeltreffende voorziening in rechte en een eerlijk proces in de zin van artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie en het in artikel 49 van het Handvest neergelegde legaliteitsbeginsel voor strafbare feiten en straffen geschonden, omdat de definitie van het criterium „grote waarde”, waardoor een bestuursrechtelijke overtreding van de douanewetgeving een strafbaar feit wordt, niet in de wet heeft plaatsgevonden, maar in een uitleggingsarrest van de Varhoven kasatsionen sad, dat niet [in het staatsblad] is gepubliceerd?

3. Is krachtens artikel 42, lid 1, van verordening nr. 952/2013 van het Europees Parlement en de Raad, gelezen in samenhang met artikel 49 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, een normatieve regeling zoals in artikel 242, lid 1, onder e), van het wetboek van strafrecht toegestaan, waarin een overtreding van de douanewetgeving als strafbaar feit wordt gekwalificeerd op grond van het criterium „grote waarde”, dat niet in de wet is gedefinieerd en waarvan de betekenis door de rechtspraak – uitleggingsarrest nr. 1 van de Varhoven kasatsionen sad van 30 oktober 1998 – wordt ingevuld, en wordt bij gebreke van een verduidelijking van het gekwalificeerde bestanddeel van de overtreding in de wet, het dwingende vereiste van de evenredigheid van de straf en het strafbare feit alsook het legaliteitsbeginsel in verband met strafbare feiten en straffen geschonden door een straf voor een strafbaar feit op te leggen dat niet duidelijk in de wet is omschreven en door voor een essentieel bestanddeel van het strafbare feit in strijd met het beginsel nullum crimen, nulla poena sine lege naar de rechtspraak te verwijzen?

4. Moet het in artikel 49 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie neergelegde algemene legaliteitsbeginsel in verband met strafbare feiten en straffen aldus worden uitgelegd dat het zich verzet tegen een nationale regeling als die van artikel 242, lid 7, van het wetboek van strafrecht, waarin is bepaald dat, wanneer het voorwerp van de smokkel niet voorhanden is of vervreemd is, de confiscatie van de equivalente waarde ervan overeenkomstig de nationale detailhandelsprijzen wordt gelast, ook al bestaan er na het einde van de planeconomie en de invoering van marktbeginselen in de economie van het land geen door de staat vastgestelde prijzen voor goederen (met uitzondering van sigaretten), zodat er geen grondslag voor de vaststelling van deze gelijkwaardigheid is op basis waarvan de kwantitatieve criteria „grote waarde” en „zeer grote waarde” worden berekend, die van invloed zijn op de kwalificatie van de smokkel als bestuursrechtelijke overtreding van de douanewetgeving dan wel als strafbaar feit en op de aard en hoogte van de sancties? Mag in dergelijke gevallen de overeenkomstig de artikelen 70 en 74 van verordening (EU) nr. 952/2013 van het Europees Parlement en de Raad vastgestelde douanewaarde van goederen als basis voor het vaststellen van de gelijkwaardigheid worden gebruikt, omdat deze het begrip „nationale detailhandelsprijzen” het dichtst benadert, en mag in de aldus opgestelde wettelijke formulering worden uitgegaan van de marktprijs van de goederen die door een gerechtelijk economisch deskundigenonderzoek is vastgesteld?

5. Moet het beginsel van de evenredigheid van sancties met de overtreding van de douanewetgeving van de Unie, zoals dit in artikel 42, lid 1, van verordening (EU) nr. 952/2013 van het Europees Parlement en de Raad, gelezen in samenhang met artikel 49 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie over de evenredigheid van strafbare feiten en straffen, en in het kader van het [arrest van het Hof (Derde kamer) van 19 december 2024, SISTEM LUX (C-717/22 en C-372/23, EU:C:2024:1041), punten 52 en 53] is neergelegd, aldus worden uitgelegd dat het zich verzet tegen een nationale regeling als die van artikel 242, lid 1, onder e), van het wetboek van strafrecht, op grond waarvan de dader die

voldoet aan het bestanddeel van gekwalificeerde smokkel van goederen of voorwerpen met een grote waarde voor commerciële doeleinden, met twee zware cumulatieve vrijheidsstraffen tussen drie en tien jaar en een geldboete van 20 000 tot en met 100 000 BGN wordt gestraft, waarbij tegelijkertijd het gesmokkelde voorwerp, ongeacht wiens eigendom het is, op grond van artikel 242, lid 7, van het wetboek van strafrecht ten gunste van de staat wordt geconfisqueerd en wanneer het niet voorhanden is of vervreemd is, de confiscatie van de equivalente waarde (van dit voorwerp) wordt gelast?

6. Moet het beginsel van de evenredigheid van sancties met de overtreding van de douanewetgeving van de Unie, zoals dit in artikel 42, lid 1, van verordening (EU) nr. 952/2013 van het Europees Parlement en de Raad, gelezen in samenhang met artikel 49 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie over de evenredigheid van strafbare feiten en straffen, en in het kader van het [arrest van het Hof (Derde kamer) van 19 december 2024, *SISTEM LUX* (C-717/22 en C-372/23, EU:C:2024:1041), punten 52 en 53] is neergelegd, aldus worden uitgelegd dat het zich verzet tegen een nationale regeling als die van artikel 233, leden 1 en 2, van de douanewet, waarin voor gewone (niet-gekwalificeerde) gevallen van douanesmokkel is bepaald dat de overtreder wordt gestraft met een geldboete van 100 tot 200 % van de douanewaarde van de goederen of, in geval van uitvoer, van de waarde van de goederen, waarbij tegelijkertijd de douanesmokkelgoederen krachtens artikel 233, lid 6, van de douanewet ten gunste van de staat, ongeacht wiens eigendom zij zijn, worden geconfisqueerd en indien zij niet voorhanden zijn of vervreemd zijn, de confiscatie van de equivalente waarde wordt gelast die gelijk is aan de douanewaarde ervan of, in geval van uitvoer, aan de waarde van de goederen?

Toepasselijke bepalingen

Bepalingen van nationaal recht

2.1 NAKAZATELNO-PROTSESUALEN KODEKS (wetboek van strafvordering; hierna: „NPK”)

In hoofdstuk 21, met als opschrift „Hoger beroep”, worden het voorwerp en de grenzen van de toetsing in hoger beroep omschreven. Overeenkomstig de artikelen 313 en 314 van het wetboek van strafvordering toetst de rechter in hoger beroep de rechtmatigheid van een niet-onherroepelijk vonnis in zijn geheel, los van de door partijen aangevoerde gronden. De rechter in hoger beroep vernietigt of wijzigt het vonnis met betrekking tot het niet-betwiste deel en de personen die geen hoger beroep hebben ingesteld, voor zover er daarvoor redenen bestaan. Volgens artikel 315 zijn in hoger beroep alle bewijzen toelaatbaar die volgens de procedure van dit wetboek kunnen worden verkregen. Artikel 316 biedt de rechter in hoger beroep de mogelijkheid om nieuwe feiten vast te stellen. Volgens artikel 317 zijn, voor zover in dit hoofdstuk geen bijzondere bepalingen zijn opgenomen, de procedureregels in eerste aanleg van toepassing.

Bevoegdheden van de rechter in hoger beroep

Artikel 334 De rechter in hoger beroep kan:

1. [...] het vonnis vernietigen en de zaak terugverwijzen naar de rechter in eerste aanleg;
2. het vonnis in eerste aanleg vernietigen en een nieuw vonnis wijzen;
3. het vonnis in eerste aanleg wijzigen;
4. [...] het vonnis vernietigen en de strafprocedure in de in artikel 24, lid 1, punten 2 tot en met 8bis, en lid 5, bedoelde gevallen beëindigen;
5. de strafprocedure in de in artikel 25 bedoelde gevallen schorsen;
6. het vonnis van de rechter in eerste aanleg bevestigen.

Vernietiging van het vonnis en terugverwijzing van de strafzaak voor een nieuwe behandeling

Artikel 335 [...]

(4) [...] De rechter in hoger beroep kan het in lid 1 bedoelde vonnis niet vernietigen of de in lid 2 bedoelde vrijspraak niet herzien, indien het openbaar ministerie daartegen geen verzet heeft aangetekend dan wel de nevenaanklager of de particuliere aanklager geen bezwaar hebben gemaakt.

Vernietiging van het vonnis en nieuwe uitspraak

Artikel 336 (1) De rechter in hoger beroep vernietigt het vonnis en doet opnieuw uitspraak wanneer dit noodzakelijk is om:

1. de bepalingen toe te passen voor een strafbaar feit waarop een hogere straf is gesteld, indien in eerste aanleg een tenlastelegging voor dat strafbare feit is uitgevaardigd;
2. een vrijgesproken verdachte te veroordelen, indien er in eerste aanleg sprake was van een overeenkomstige tenlastelegging;
3. [...]
4. (nieuw – DV nr. 63 van 2017, van kracht vanaf 05. 11. 2017) de verdachte vrij te spreken en hem een administratief strafrechtelijke sanctie op te leggen, indien het gepleegde strafbare feit in de in het bijzondere deel van het wetboek van strafrecht voorziene gevallen volgens het administratief strafrecht wordt bestraft of indien er sprake is van een in de wet of de verordening bedoelde bestuursrechtelijke overtreding.

2. De in lid 1, punten 1 en 2, bedoelde bevoegdheden worden uitgeoefend, indien de openbaar aanklager verzet aantekent dan wel de nevenaanklager of de particuliere aanklager bezwaar maken.

[...]

Wijziging van het vonnis in eerste aanleg

Artikel 337 (1) De rechter in hoger beroep kan:

1. de straf verminderen;
2. een wettelijke bepaling voor hetzelfde strafbare feit, een identiek of een minder zwaar strafbaar feit toepassen;
3. de verdachte overeenkomstig artikel 64, lid 1, of artikel 66 van het wetboek van strafrecht van het ondergaan van de straf vrijstellen;
4. de verdachte krachtens de artikelen 78 en 78a van het wetboek van strafrecht van zijn strafrechtelijke aansprakelijkheid vrijstellen;
5. [...] de bestuurlijke sanctie verminderen of opheffen.

2. Indien de openbaar aanklager verzet heeft aangetekend of de nevenaanklager of particuliere aanklager bezwaar heeft gemaakt, kan de rechter in hoger beroep:

1. de straf verhogen;
2. de vrijstelling van het ondergaan van de straf op grond van artikel 64, lid 1, of artikel 66 van het wetboek van strafrecht ongedaan maken;
3. [...] de bestuurlijke sanctie verhogen;
4. [...] een bestuurlijke sanctie opleggen, indien het gepleegde strafbare feit in de in het bijzondere deel van het wetboek van strafrecht voorziene gevallen volgens het administratief strafrecht wordt bestraft of indien er sprake is van een in de wet of de verordening bedoelde bestuursrechtelijke overtreding.

(3) De rechter in hoger beroep kan enkel uitspraak doen over de gronden en grondslagen voor de vrijspraak van de verdachte of over de civielrechtelijke vordering.

Bevestiging van het vonnis

Artikel 338 De rechter in hoger beroep bevestigt het vonnis wanneer hij vaststelt dat er geen reden is om het vonnis te vernietigen of te wijzigen.

[...]

Voorwerp van het cassatieberoep

Artikel 346 In het kader van het cassatieberoep kan worden opgekomen tegen:

1. beslissingen en nieuwe vonnissen van de rechter in hoger beroep, met uitzondering van die waarbij de dader is vrijgesteld van strafrechtelijke aansprakelijkheid door het opleggen van een bestuurlijke sanctie in de zin van artikel 78a van het wetboek van strafrecht en die op grond van artikel 334, lid 1, van het wetboek van strafvordering;
2. [...] de nieuwe vonnissen van de rechter in eerste aanleg als rechter in hoger beroep in procedures waarin het openbaar ministerie ambtshalve tot vervolging overgaat, met uitzondering van die waarin de dader is vrijgesteld van strafrechtelijke verantwoordelijkheid door het opleggen van een bestuurlijke sanctie in de zin van artikel 78a van het wetboek van strafrecht;
3. beslissingen van de rechter in eerste aanleg en de rechter in hoger beroep als bedoeld in artikel 306, lid 1, van het wetboek van strafvordering in geval van een nieuw vonnis;
4. vonnissen en beschikkingen van de rechter in eerste aanleg of de rechter in hoger beroep die voor het eerst in hoger beroep worden gewezen en waarbij de strafprocedure wordt beëindigd, geschorst of de toegang tot de strafrechter wordt ontzegd.

2.2 Nakazatelen kodeks (wetboek van strafrecht, Bulgarije; hierna: „NK”)

Artikel 37 (1) De straffen zijn:

1. [...] 1a. (voorheen nr. 1 – DV nr. 50 van 1995) vrijheidsbeneming;
2. [...];
- 2a. [...]
3. confiscatie van bestaand vermogen;
4. geldboete;
5. [...] 6. [...] 7. [...] 8. [...] 9. [...] 10. [...] 11. [...] [...] (2) [...]

Artikel 44 (1) Confiscatie is de gedwongen volledige of gedeeltelijke ontneming van het vermogen van de dader of van bepaalde vermogensbestanddelen van de dader of delen daarvan ten gunste van de staat zonder recht op schadeloosstelling.

[...]

Artikel 45 (1) Confiscatie wordt niet bevolen indien de dader geen beschikbaar vermogen heeft waarop een dergelijke straf kan worden toegepast.

(2) De goederen die noodzakelijk zijn voor het persoonlijk en huishoudelijk gebruik van de dader en zijn gezin en de uitoefening van zijn beroep en in een door de ministerraad vastgestelde lijst zijn opgenomen, en de middelen die voor het onderhoud van zijn gezin gedurende een jaar zijn bestemd, zijn niet vatbaar voor beslag.

Artikel 46 In geval van confiscatie is de staat tot het bedrag van de waarde van het geconfisqueerde vermogen aansprakelijk voor de vergoeding van de door het strafbare feit veroorzaakte schade en vervolgens voor de schulden van de dader die vóór het instellen van de strafvervolgning zijn ontstaan, indien zijn overige beschikbare vermogen niet toereikend is om de schade te vergoeden en de schulden te voldoen.

Artikel 47 (1) [...] Bij de vaststelling van de geldboete wordt rekening gehouden met het vermogen, het inkomen en de gezinsverplichtingen van de dader en het bedrag daarvan wordt overeenkomstig de bepalingen van hoofdstuk 5 bepaald. De boete mag niet minder dan 100 BGN bedragen.

(2) De geldboete wordt, ook na het overlijden van de dader, verhaald op het resterende vermogen van de dader, indien de veroordeling vóór het overlijden onherroepelijk is geworden.

(3) Goederen die niet zijn geconfisqueerd, mogen niet met het oog op de gedwongen tenuitvoerlegging van de geldboete worden verkocht.

Aanvullende bepalingen

Uitleg van bepaalde begrippen

Artikel 93 In dit wetboek wordt verstaan onder:

14. (nieuw – DV, nr. 62 van 1997, zoals gewijzigd, nr. 21 van 2000) „hoge belasting”: bedragen van meer dan 3 000 BGN, en „zeer hoge belasting”: bedragen van meer dan 12 000 BGN;

29. (nieuw – DV, nr. 107 van 2014, in kracht sinds 01. 01. 2015) „hoge verplichte sociale of ziektekostenverzekeringsbijdragen”: bedragen van meer dan 3 000 BGN, en „zeer hoge verplichte sociale of ziektekostenverzekeringsbijdragen”: bedragen van meer dan 12 000 BGN;

Afdeling III

Strafrechtelijke overtreding van de douanewetgeving

[...]

Art. 242 (1) [...] Iedereen die goederen over de grens van het land vervoert, zonder dat de douaneautoriteiten daarvan op de hoogte zijn gebracht of daarmee hebben ingestemd, wordt, indien dit gebeurt

- a) door personen die systematisch dergelijke activiteiten uitoefenen;
- b) met gebruikmaking van een document met onjuiste inhoud dan wel een buitenlands, vals of vervalst document;
- c) door een ambtenaar die rechtstreeks contact met de douaneautoriteiten heeft;
- d) [...];
- e) met goederen en voorwerpen voor commerciële of productiedoeleinden met een grote waarde;
- f) door twee of meer personen die van tevoren hebben samengespannen;
- g) door een persoon die handelt in opdracht of ter uitvoering van een beslissing van een criminele organisatie;
- h) [...];

[...] voor gekwalificeerde smokkel bestraft met een gevangenisstraf van drie tot tien jaar en een geldboete van 20 000 tot 100 000 BGN.

(2) [...] (3) [...]

(4) [...] Indien het gaat om in de voorgaande leden bedoelde gesmokkelde voorwerpen met een bijzonder grote waarde en de zaak bijzonder ernstig is of wanneer een van de in lid 1, onder f), bedoelde personen een douaneambtenaar is, gelden de volgende straffen: in de gevallen als bedoeld in lid 1 – vrijheidsstraf van vijf tot vijftien jaar en een geldboete van 50 000 tot 200 000 BGN, en in de gevallen als bedoeld in de leden 2 en 3 – vrijheidsstraf van vijftien tot twintig jaar en een geldboete van 200 000 tot 300 000 BGN.

(5) [...] In de in lid 1, onder a), d) en e), bedoelde gevallen en in de in de leden 2, 3 en 4 bedoelde gevallen kan de rechter in plaats van een geldboete de confiscatie van een deel van het vermogen of het gehele vermogen van de dader gelasten.

(6) [...] In de in de leden 1, 2 en 3 bedoelde minder ernstige gevallen bestaat de straf in een financiële sanctie van maximaal 1 000 BGN, die in het kader van een bestuurlijke strafprocedure wordt opgelegd.

(7) [...] Het voorwerp van de smokkel wordt geconfisqueerd ten gunste van de staat, ongeacht wiens eigendom het is; als het niet meer voorhanden is of vervreemd is, wordt de confiscatie van de equivalente waarde overeenkomstig de nationale detailhandelsprijzen gelast.

(8) [...] ongrondwettig verklaard bij beslissing nr. 12 van het grondwettelijk hof van de Republiek Bulgarije in het gedeelte „en indien het geen eigendom van de dader is” – [DV] nr. 84 van 2021).

Het voertuig of vervoermiddel dat voor het vervoer of de overbrenging van de gesmokkelde goederen is gebruikt, wordt ten gunste van de staat in beslag genomen, zelfs als het geen eigendom van de dader van het strafbare feit is, tenzij de waarde ervan duidelijk niet in verhouding staat tot de ernst van het strafbare feit.

(9) [...] De straf voor de in de leden 2, 3 en 4 bedoelde voorbereidende handelingen is een vrijheidsstraf van ten hoogste vijf jaar. In die gevallen is lid 7 van toepassing.

2.3 DOUANEWET (hierna: „ZM”)

Hoofdstuk 32

BESTUURSRECHTELIJKE OVERTREDINGEN VAN DE DOUANEWETGEVING EN OPLEGGING VAN BESTUURLIJKE SANCTIES

Artikel 233 (1) [...] Degene die goederen over de staatsgrens brengt, vervoert of dit tracht te doen zonder dat de douaneautoriteit daarvan op de hoogte is gebracht of daarmee heeft ingestemd, wordt – voor zover dit geen strafbaar feit oplevert – wegens douanesmokkel bestraft met een geldboete van 100 tot 200 % van de douanewaarde van de goederen dan wel van de waarde ervan bij uitvoer.

(2) (nieuw – DV, nr. 105 van 2006) Tevens wordt bestraft wegens douanesmokkel degene die goederen over een buitengrens van de Europese Unie brengt of vervoert zonder dat de douaneautoriteiten daarvan op de hoogte zijn gebracht of daarmee hebben ingestemd, wanneer deze goederen bij een controle worden ontdekt op het grondgebied van de Republiek Bulgarije.

(3) [...] [laatstelijk gewijzigd (DV) nr. 58 van 2016] Wordt voor de overtreding als bedoeld in lid 1 een voertuig of vervoersmiddel met een geheime bergplaats gebruikt of zijn goederen waarop accijns wordt geheven of waarvan de in- en uitvoer verboden is, voorwerp van douanesmokkel, dan bedraagt de geldboete 200 tot 250 % van de douanewaarde bij invoer dan wel van de waarde van de goederen bij uitvoer; indien het gaat om de smokkel van tabaksproducten bedraagt de geldboete 200 tot 250 % van de verkoopprijs.

(4) (nieuw – DV, nr. 60 van 2015) Bij herhaling van de overtredingen als bedoeld in leden 1 en 2 wordt de voor de desbetreffende overtreding geldende maximale geldboete opgelegd.

(5) (nieuw – DV, nr. 60 van 2015) Bij herhaling van de overtredingen als bedoeld in lid 3 wordt de voor de desbetreffende overtreding geldende maximale geldboete opgelegd, die echter niet minder dan 1 000 BGN kan bedragen; zijn tabaksproducten het voorwerp van de overtreding, dan bedraagt de minimale geldboete 2 000 BGN.

(6) [...] Goederen die het voorwerp zijn van douanesmokkel worden ten gunste van de staat geconfisqueerd ongeacht wie de eigenaar ervan is; wanneer deze goederen zijn vervreemd of niet meer voorhanden zijn, wordt [de overtreder] veroordeeld tot betaling van een bedrag dat overeenkomt met de douanewaarde van de goederen of met de waarde ervan – bij uitvoer.

(7) [...]

(8) [...] (laatstelijk gewijzigd bij nr. 82 van 2023) Voertuigen of vervoermiddelen die voor het vervoer of de overbrenging van de goederen zijn gebruikt die het voorwerp van de douanesmokkel zijn, kunnen ten gunste van de staat in beslag worden genomen, tenzij de waarde ervan duidelijk niet in verhouding staat tot de waarde van het voorwerp van de douanesmokkel.

2.4 ZAKON ZA SADEBNATA VLAST (wet op de rechterlijke organisatie; hierna: „ZSV”)

Artikel 124 in afdeling X, met als opschrift „Uitleggingsarrest en -beschikkingen”, bepaalt dat in geval van tegenstrijdige of onjuiste rechtspraak over de uitlegging en de toepassing van de wet een uitleggingsarrest wordt gewezen door de algemene vergadering van: 1. strafkamer, civiele kamer of handelskamer bij de Varhoven kasatsionen sad (hoogste rechter in burgerlijke en strafzaken, Bulgarije); 2. civiele en handelskamer bij de hoogste rechter in burgerlijke en strafzaken; 3. [...] strafkamer, civiele kamer of handelskamer bij hoogste rechter in burgerlijke en strafzaken;

[...]

Artikel 130 (1) [...] Uitleggingsarresten en -beschikkingen worden binnen drie maanden na ontvangst van het verzoek of binnen maximaal zes maanden in bijzonder complexe juridische zaken uitgesproken en bekendgemaakt.

(2) Uitleggingsarresten en -beschikkingen zijn bindend voor de rechterlijke en administratieve instanties, de autonome plaatselijke autoriteiten en alle instanties die bestuursrechtelijke besluiten nemen.

Artikel 131 Uitleggingsarresten worden jaarlijks in een door de hoogste rechter in burgerlijke en strafzaken of de hoogste bestuursrechter uitgegeven bulletin gepubliceerd en de uitleggingsbeschikkingen in beide bulletins.

Unierecht

Verordening (EU) nr. 952/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 9 oktober 2013 tot vaststelling van het douanewetboek van de Unie, artikelen 42, 69, 70, 74 en 83

Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, artikelen 47 en 49

Aangehaalde rechtspraak

Rechtspraak van de nationale rechterlijke instanties

Uitleggingsarrest nr. 1 van 30 oktober 1998 van de hoogste rechter in burgerlijke en strafzaken in strafzaak nr. 1/1998 van de algemene vergadering van de strafkamer (OSNK)

Unierechtspraak

Arrest van het Hof (Derde kamer) van 19 december 2024 in de gevoegde zaken C-717/22 en C-372/23, EU:C:2024:1041, punten 52 en 53.

Korte beschrijving van de feiten en van het hoofdgeding

- 1 Verdachte PL is afkomstig uit Shumen (Bulgarije). Hij oefent als eenmanszaak een handelsactiviteit uit die bestaat in het binnenlands en internationaal vervoer van goederen. Hij is sinds 1995 houder van een vergunning voor internationaal vervoer en verricht sinds 2008 persoonlijk transportactiviteiten in het buitenland als chauffeur met zijn eigen vrachtwagens.
- 2 Op 3 december 2020 passeerde PL de grenscontrolepost „Kapitan Andreevo” in de Republiek Turkije aan het stuur van een vrachtwagencombinatie met een oplegger, waar hij de vervoerde goederen moest afleveren. Nadat hij deze had gelost, moest hij citroenen laden om deze naar de Republiek Servië te vervoeren. Op een parkeerplaats in de stad Istanbul, Republiek Turkije, werd hij door twee mannen benaderd. De ene man was een douaneambtenaar die hij alleen van zien kende. Zij hebben hem voorgesteld geneesmiddelen naar Servië te vervoeren, waarvoor zij hem bij de levering 300 EUR zouden betalen. Verdachte PL ging hiermee akkoord. Zij wisselden hun telefoonnummers uit om bij aankomst in Belgrado (Servië) contact met hem op te nemen, de levering te regelen en hem voor de dienst te betalen. Zij verdeelden de geneesmiddelen in de standaard holtes van de bestuurderscabine: een deel in de linker materiaalbak, een ander deel in de rechter materiaalbak en in de plastic doos ertussen, die zich onder het bed in de cabine van de trekker bevond. Nadat hij de citroenen in de koeloplegger had geladen en de douanedocumenten had verkregen, vertrok hij naar Belgrado, waar de goederen moesten worden afgeleverd.
- 3 Op 8 december 2020 kwam PL met het beschreven voertuig bij de grenscontrolepost in de strook voor „invoer-voertuigen” uit Turkije aan. Hij overhandigde de douaneambtenaren de documenten voor de lading die hij vervoerde en verklaarde dat hij geen andere goederen bij zich had die hij zou moeten aangeven. Tijdens een fysieke inspectie van de bestuurderscabine van de vrachtwagen ontdekten de douaneambtenaren dozen en een zak vol geneesmiddelen in de materiaalbak aan de linkerkant van de bestuurderscabine van de trekker. Bij een grondige douanecontrole vonden zij ook de andere

geneesmiddelen. Van de verrichte douanecontrole is een proces-verbaal en een besluit houdende vaststelling van een bestuursrechtelijk te handhaven overtreding (hierna: „AUAN”) van dezelfde dag over de bestuursrechtelijk te handhaven overtreding overeenkomstig artikel 233, lid 1, van het douanewetboek opgemaakt. De niet-aangegeven geneesmiddelen en de vrachtwagen met de trekker zijn op dezelfde dag in beslag genomen, waarvoor ontvangstbewijzen zijn afgegeven.

- 4 Op 8 december 2020 werd ook het vooronderzoek met de eerste opsporingshandeling, te weten de inspectie van de plaats delict en het opstellen van een rapport van bevindingen van de plaats delict, ingeleid. De hierboven vermelde en in beslag genomen voorwerpen zijn onderdeel van het vooronderzoek. De op grond van de AUAN ingeleide bestuurlijke strafprocedure is op grond van artikel 33, lid 2, ZANN (Zakon za administrativnite narushenia i nakazania, wet inzake bestuursrechtelijke overtredingen en bestuurlijke sancties; hierna: „ZANN”) beëindigd.
- 5 De procedure was gebaseerd op de resultaten van een taxatie- en motorvoertuigenrapport, waarin de waarde van de vrachtwagen – een trekker met oplegger die eigendom was van SQ, maar door PL voor transportactiviteiten wordt gebruikt –, de structuur van de in serie vervaardigde „materiaalbakken” waarin de geneesmiddelen waren verstopt en de toegankelijkheid van deze bakken zijn vastgesteld.
- 6 In meerdere deskundigenrapporten werd ook de waarde van de voorwerpen van het vermeende strafbare feit onderzocht. Volgens de conclusie van het taxatierapport van deskundige DE, waarvoor de rechter in eerste aanleg opdracht heeft gegeven, bedraagt de reële marktprijs van de geneesmiddelen maximaal 37 814,72 BGN, wat ook overeenkomt met de „totale douanewaarde” van het voorwerp van het strafbare feit volgens de bepalingen van verordening nr. 952/2013 van het Europees Parlement en de Raad.
- 7 Er zijn ook een farmacologisch deskundigenrapport en twee aanvullende farmacologische taxatierapporten, een nieuw farmacologisch en taxatierapport en een nieuw drievoudig farmacologisch taxatierapport opgesteld, waarin verschillende waarden voor de geneesmiddelen worden vermeld. Bij de beoordeling van de deskundigenrapporten over de waarde van het voorwerp van het vermeende strafbare feit heeft de rechter in eerste aanleg zich alleen op de bevindingen van deskundige DE gebaseerd.
- 8 Gelet op de aldus berekende waarde van de overgebrachte goederen heeft de rechter in eerste aanleg in Haskovo (Bulgarije) geoordeeld dat PL niet voldeed aan de voorwaarden van artikel 242, lid 1, onder e), van het wetboek van strafrecht, omdat niet was voldaan aan het objectieve dwingende bestanddeel dat het om goederen van een grote waarde ging. De waarde ervan bedraagt 37 814,72 BGN en is niet zeventig keer hoger dan het minimumloon dat op het moment van het feit bij besluit van de ministerraad voor Bulgarije was vastgelegd. Voor de periode waarin het strafbare feit zou zijn begaan, bedroeg deze waarde 610 BGN. In casu

moet de waarde van het voorwerp van het strafbaar feit meer dan 42 700 BGN (610 BGN × 70) bedragen, opdat is voldaan aan het objectieve bestanddeel van een grote waarde.

- 9 Daarom heeft dezelfde rechter verdachte PL in zijn vonnis niet schuldig bevonden aan het vervoeren van goederen met een grote waarde met een vrachtwagen, meer bepaald een trekker met een oplegger, voor commerciële doeleinden, meer bepaald geneesmiddelen met een waarde van in totaal 107 401,27 BGN, van Turkije naar Bulgarije over de nationale grens (buitengrens van de Europese Unie) op de grenscontrolepost „Kapitan Andreevo”, gemeente Svilengrad, regio Haskovo, op 8 december 2020, zonder dat de douaneautoriteiten daarvan op de hoogte zijn gebracht of daarmee hebben ingestemd, en hem vrijgesproken van de beschuldiging wegens het plegen van een strafbaar feit op grond van artikel 242, lid 1, onder e), van het wetboek van strafrecht. De rechter in eerste aanleg heeft geoordeeld dat PL op 8 december 2020, toen hij de genoemde goederen via de grenscontrolepost „Kapitan Andreevo” vervoerde, die tijdens een inspectie op het grondgebied van Bulgarije zijn ontdekt, zich, voor zover er geen sprake is van een strafbaar feit, schuldig heeft gemaakt aan een bestuursrechtelijke overtreding in de zin van artikel 233, lid 2, juncto lid 1 van de douanewet (ook wel douanesmokkel genoemd), waarvoor de rechter hem een geldboete van 37 814,72 BGN heeft opgelegd. Krachtens artikel 233, lid 6, van de douanewet zijn de gesmokkelde geneesmiddelen ten gunste van de staat in beslag genomen.

Voornaamste argumenten van partijen in het hoofdgeding

- 10 Tegen dit vonnis heeft het openbaar ministerie van het arrondissement Haskovo verzet aangetekend wegens onrechtmatigheid en ongegrondheid. Het openbaar ministerie verzoekt om vernietiging van het vonnis en wijzen van een nieuw vonnis waarin PL schuldig wordt bevonden aan het in artikel 242, lid 1, onder e), van het wetboek van strafrecht bedoelde strafbare feit, hem een straf op grond van artikel 54 van het wetboek van strafrecht op te leggen, hem een onvoorwaardelijke gevangenisstraf van ongeveer drie jaar en een geldboete van 25 000 BGN op te leggen en zijn eerdere voorwaardelijke veroordeling voor een strafbaar feit van twee jaar in een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf om te zetten.
- 11 In hoger beroep heeft de openbare aanklager van het parket van Plovdiv het verzet gehandhaafd. Hij heeft geen bezwaar gemaakt tegen de prejudiciële verwijzing naar het Hof naar aanleiding van de door de verdediging opgeworpen vragen.
- 12 De advocaten van verdachte PL zijn van mening dat het verzet van de openbare aanklager van het arrondissement Haskovo ongegrond is en dat het als zodanig niet moet worden toegewezen en het vonnis van de rechter van eerste aanleg als juist en rechtmatig moet worden bevestigd. Zij verzoeken de rechter in hoger beroep om de zaak aan het Hof voor een prejudiciële beslissing voor te leggen.

Motivering van de verwijzingsbeslissing

- 13 In de beroepsprocedure in eerste aanleg treedt de rechter in hoger beroep in Plovdiv op als gewone beroepsinstantie. Het is een rechter in tweede aanleg die, net als in eerste aanleg, uitspraak doet over de feiten en de juridische aspecten. De rechter in hoger beroep toetst de rechtmatigheid van het nog niet onherroepelijke vonnis in zijn geheel, zowel wat de juistheid van de vastgestelde feiten als wat de juiste toepassing van het materiële recht betreft, en is bij deze toetsing niet gebonden aan de door de betrokken partijen aangevoerde gronden. De rechter in hoger beroep kan bewijsmateriaal verzamelen en nieuwe feiten vaststellen. Hij is bevoegd het vonnis te bevestigen of te wijzigen, het te vernietigen en de zaak voor heroverweging naar de rechter in eerste aanleg terug te verwijzen, een nieuw vonnis te wijzen of de strafprocedure te beëindigen of te schorsen. De beslissing van de rechtbank in Plovdiv als rechter in hoger beroep kan, op enkele uitzonderingen na, in cassatie worden getoetst door de VKS, de hoogste rechter in burgerlijke en strafzaken van de Republiek Bulgarije.
- 14 Om te beoordelen welke bevoegdheden hij moet uitoefenen, moet de rechter in hoger beroep weten of verordening nr. 952/2013 van toepassing is op overtredingen van de douanewetgeving die volgens het nationale recht voldoen aan de bestanddelen van een strafbaar feit, in het bijzonder op het gebied van sancties met betrekking tot de smokkel van goederen die, afhankelijk van de waarde van de goederen, een bestuursrechtelijke overtreding in de zin van artikel 233 van de douanewet dan wel een strafbaar feit in de zin van artikel 242, lid 1, onder e), van het wetboek van strafrecht (gekwalficeerde smokkel) vormen.
- 15 Volgens artikel 83, lid 3, van verordening nr. 952/2013 wordt voor de toepassing van sancties op inbreuken op de douanewetgeving de douaneschuld geacht te zijn ontstaan indien de wetgeving van een lidstaat bepaalt dat invoer- of uitvoerrechten of het bestaan van een douaneschuld als grondslag dienen voor de vaststelling van sancties. Uit artikel 69 van verordening nr. 952/2013 volgt dat de douanewaarde van goederen met het oog op de toepassing van het gemeenschappelijk douanetarief en van tarifaire maatregelen [sic: niet-tarifaire maatregelen volgens de tekst van de verordening] die bij Uniebepalingen in het kader van het goederenverkeer met betrekking tot specifieke gebieden zijn vastgesteld, overeenkomstig de artikelen 70 en 74 wordt vastgesteld. Deze benadering wordt gehanteerd voor bestuursrechtelijke overtredingen van de douanewetgeving als bedoeld in artikel 233 van de douanewet.
- 16 Bij het in artikel 242, lid 1, onder e), van het wetboek van strafrecht bedoelde strafbare feit wordt de waarde van de overgebrachte goederen niet overeenkomstig de artikelen 70 en artikel 74 van verordening 952/2013 vastgesteld, maar door deskundigen die uitgaan van de gemiddelde marktprijzen. Afhankelijk van de wijze waarop deze deskundigen de waarde van de goederen beoordelen, kan de smokkel een bestuursrechtelijke overtreding van de douanewetgeving of een strafbaar feit vormen.

- 17 Het criterium voor het onderscheid tussen een bestuursrechtelijke overtreding van de douanewetgeving als bedoeld in artikel 233 van de douanewet en het in artikel 242, lid 1, onder e), van het wetboek van strafrecht bedoelde strafbare feit is het criterium „grote waarde”. Dit begrip wordt in het wetboek van strafrecht niet omschreven, zoals de wetgever bijvoorbeeld heeft gedaan in artikel 93, punten 14 en 29, van het wetboek van strafrecht voor belastingen en de verplichte bijdragen voor de sociale zekerheid of de ziektekostenverzekering, waarin hij concreet geldbedragen voor de objectieve bestanddelen „hoge bedragen” (meer dan 3 000 BGN) en „bijzonder hoge bedragen” (meer dan 12 000 BGN) heeft aangegeven.
- 18 De voorwaarde „grote waarde” van het bestanddeel van het strafbare feit in artikel 242, lid 1, onder e), van het wetboek van strafrecht wordt in het uitleggingsarrest nr. 1 van de VKS, OSNK (hoogste rechter in burgerlijke en strafzaken, algemene vergadering van de strafkamer) van 1998 gedefinieerd. Volgens deze definitie is het criterium voor het bepalen van de kwalificerende bestanddelen „grote waarde” en „zeer grote waarde” voor verschillende soorten strafbare feiten, tenzij de wet anders bepaalt, de geldwaarde van het voorwerp van het strafbare feit die zeventig respectievelijk honderdveertig keer hoger is dan het nationale minimumloon.
- 19 Overeenkomstig artikel 130, lid 2, ZSV (wet op de rechterlijke organisatie) zijn uitleggingsbeslissingen bindend voor de rechterlijke en administratieve instanties, de autonome plaatselijke autoriteiten en alle instanties die bestuursrechtelijke besluiten nemen. Volgens artikel 131 ZSV worden deze beslissingen niet in het Darzhaven vestnik (staatsblad) gepubliceerd, maar jaarlijks in een door de hoogste rechterlijke instanties (VKS – hoogste rechter in burgerlijke en strafzaken – en VAS – hoogste bestuursrechter) uitgegeven bulletin. Het gaat dus om rechtspraak die onder de aandacht wordt gebracht van een specifieke groep adressaten die op grond van hun werk bij de uitlegging en toepassing van de wet betrokken zijn. Een specifieke natuurlijke persoon die een bestuursrechtelijke overtreding begaat of een strafbaar feit pleegt, behoort niet tot deze groep. De vraag of verdachte PL de rechtspraak in een uitleggingsarrest moest kennen, is legitiem. Dit hangt samen met de opzet om het strafbare feit van gekwalificeerde smokkel te plegen, die een vereist subjectief bestanddeel is, waarbij de dader zich bewust moet zijn van alle objectieve bestanddelen, met inbegrip van het bestanddeel „grote waarde”.
- 20 De vraag rijst of een dergelijke benadering niet in strijd is met het in artikel 49 van het Handvest neergelegde legaliteitsbeginsel voor strafbare feiten en straffen. Heeft het ontbreken van een definitie van het begrip „grote waarde” in de wet ook gevolgen voor het recht van de verdachte op een doeltreffende voorziening in rechte en op een eerlijk proces in de zin van artikel 47 van het Handvest?
- 21 Is het op grond van artikel 42, lid 1, van verordening nr. 952/2013 en artikel 49 van het Handvest, waarin de vereisten van doeltreffendheid, evenredigheid en geschiktheid van de straf zijn neergelegd, toegestaan dat er een wettelijke definitie van het begrip „grote waarde” van gekwalificeerde smokkel ontbreekt en de

betekenis ervan uit het uitleggingsarrest nr. 1 van het VKS van 1998 wordt afgeleid? Artikel 42, lid 2, onder a), van verordening 952/2013 bepaalt dat in voorkomend geval een schikking („deal”) in de plaats van een strafrechtelijke sanctie kan komen.

- 22 In artikel 242, lid 7, van het wetboek van strafrecht heeft de wetgever bepaald dat het voorwerp van de smokkel ten gunste van de staat wordt geconfisqueerd, ongeacht wiens eigendom het is; als het niet meer voorhanden is of vervreemd is, wordt de confiscatie van de equivalente waarde volgens de nationale detailhandelsprijzen wordt gelast.
- 23 Met de verandering in de sociale en economische structuur van de Republiek Bulgarije werd de overgang van de zogenoemde planeconomie naar de markteconomische principes van economische ontwikkeling voltooid. Onder de voorwaarden van de marktregulering door vraag en aanbod van goederen en diensten bestaan er geen door de staat vastgestelde prijzen voor goederen (behalve voor sigaretten). In die situatie bestaat er geen grondslag op basis waarvan de waarde van het voorwerp van het strafbare feit zou kunnen worden bepaald. Is deze verouderde wettelijke bepaling niet in strijd met het in artikel 49 van het Handvest neergelegde legaliteitsbeginsel voor strafbare feiten en straffen? Mag in dergelijke gevallen de overeenkomstig de artikelen 70 en 74 van verordening nr. 952/2013 vastgestelde douanewaarde van de goederen als grondslag voor de vaststelling van de equivalente waarde worden gebruikt, of is het toegestaan dat de marktwaarde van de goederen door middel van een gerechtelijk economisch deskundigenonderzoek is vastgesteld?
- 24 Overeenkomstig het rechtsgevolg in artikel 242, lid 1, onder e), van het wetboek van strafrecht wordt de dader die voldoet aan het bestanddeel van de gekwalificeerde smokkel van goederen of voorwerpen van een grote waarde voor commerciële doeleinden, met twee cumulatieve straffen gestraft: een vrijheidsstraf tussen drie en tien jaar en een geldboete van 20 000 tot en met 100 000 BGN, waarbij tegelijkertijd het smokkelgoed ten gunste van de staat in beslag wordt genomen.
- 25 Volgens artikel 233, lid 1, van de douanewet is de sanctie voor douanesmokkel een geldboete van 100 tot 200 % van de douanewaarde van de goederen of van de waarde van de goederen bij uitvoer. Overeenkomstig artikel 233, lid 6, van de douanewet worden goederen die het voorwerp zijn van smokkel geconfisqueerd ongeacht de vraag wie de eigenaar ervan is; wanneer deze goederen niet meer voorhanden zijn of zijn vervreemd, wordt betaling gelast van de waarde ervan, die gelijk is aan de douanewaarde of – bij uitvoer – aan de tegenwaarde van de goederen.
- 26 De verwijzende rechter merkt op dat het Hof in het arrest van 19 december 2024 (SISTEM LUX, C-717/22 en C-372/23, EU:C:2024:1041) heeft geoordeeld dat artikel 15 en artikel 42, leden 1 en 2, van verordening nr. 952/2013 aldus moeten worden uitgelegd dat opzet geen dwingend bestanddeel van de overtreding

„douanesmokkel” is; een nationale regeling kan voorzien in de confiscatie van goederen als een aanvullende sanctie die wordt opgelegd aan personen die een bestuurlijke overtreding hebben begaan door de verplichtingen niet na te komen die bij de douanewetgeving zijn vastgesteld.

- 27 Gelet op het voorgaande rijst de vraag of het in artikel 42, lid 1, van verordening 952/2013 neergelegde beginsel van evenredigheid van de sancties voor overtredingen van de douanewetgeving van de Unie en het in artikel 49 van het Handvest neergelegde evenredigheidsbeginsel voor strafbare feiten en straffen zich verzetten tegen een nationale wettelijke regeling met vergelijkbare cumulatieve sancties, waaronder de confiscatie van het voorwerp van de douanesmokkel of de gekwalificeerde smokkel.